

Alkoholihaitat eivät vähene kulutusta kasvattamalla

Alkoholin käytöstä seuraa kaikissa yhteiskunnissa haittoja niin yksilölle, perheelle kuin yhteiskunnallekin. Alkoholin kulutuksessa tapahtuvat muutokset vaikuttavat haittojen yleisyyteen niin, että kulutuksen lisääntyessä haitat (onnettomuudet, väkivalta, mielenterveyden häiriöt, syövät, sydän- ja verisuonitaudit,...) yleistyvät. Hallituksen esitys alkoholilainsäädäntöä koskevaan laiksi on omiaan lisäämään alkoholin kokonaiskulutusta ja alkoholihaittoja.

Vahvempien oluiden, siiderien ja long drink -juomien saatavuuden helpottuminen lisääisi alaikäisten nuorten alkoholihaittoja

Tuoreet tutkimukset ovat osoittaneet, että juominen on vähentynyt 14- ja 16-vuotiaiden keskuudessa huomattavasti, mutta 18 vuotta täyttäneiden ”nuorten” juominen on muuttunut alkoholin kokonaiskulutuksen tahdissa. *Aiempaa raittiimmista alaikäisistä ei ole kasvanut raittiimpia nuoria aikuisia.* Lisäksi pitkään jatkunut alaikäisten nuorten humalajuomisen väheneminen on vuosina 2015-2017 pysähtynyt. Kerran kuukaudessa tosi humalaan joi vuonna 2017 noin joka kymmenes 16-vuotias.

Marraskuussa 2017 kaksitoista nuorten alkoholin käyttöön perehtynyttä suomalaistutkijaa ilmaisi huolensa siitä, että hallituksen esitys on omiaan lisäämään paitsi koko väestön, myös alaikäisten nuorten juomista ja alkoholihaittoja. Kevään 2017 Nuorten terveystapatutkimuksen mukaan 14 - 16-vuotiaat suomalaisnuoret juovat oluita, siidereitä ja long drink -juomia: näitä on tyttöjen juomasta 56 prosenttia ja poikien juomasta alkoholista 72 prosenttia. *Hallituksen esitys nostaisi nuorten suosimien juomien enimmäisalkoholipitoisuutta vähittäiskaupoissa 17 prosentilla.* Valmistustaparajoituksen poistaminen toisi ruokakaappoihin kokonaan uusia alkoholituotteita. Limuviinat ja uudet alkoholituotteet kiinnostavat erityisesti nuoria kuluttajia.

Enintään 5,5-prosenttisten alkoholijuomien saatavuuden lisääminen olisi omiaan lisäämään alaikäisten nuorten alkoholinkäyttöä ja erityisesti humalaan johtavaa juomista. Osa nuorten suosimista juomista juotaisiin aiempaa vahvempina, josta seuraisi erityisesti humalahaittojen, kuten onnettomuuksien ja väkivallan lisääntymistä.

Alkoholia haitallisesti käyttävä ”vähemmistö” on suuri

Tuoreen THL:n Juomatapatutkimuksen perusteella ”liikaa käyttävä vähemmistö” on toki vähemmistö, mutta ei kovin pieni. Hallituksen esityksestä löytyvät, erilaisiin kriteereihin perustuvat arviot alkoholin ongelmakäyttäjien osuudesta väestössä vuonna 2016 olivat:

- * Pitkäaikaisten alkoholihaittojen riskiryhmä 564.000 suomalaista
- * Vähintään kuukausittain toistuvaan humalatilaan liittyville riskeille altistuva ryhmä 1.100.000 suomalaista
- * WHO:n AUDIT-testin mukainen alkoholin ongelmakäytön riskiryhmä 1.100.000 suomalaista

Ryhmät ovat pääosin päällekkäisiä eli lukuja ei lasketa yhteen.

Kolme neljäsosaa kulutetusta alkoholista liittyy riskijuomiseen

Juomatapatutkimuksen 2016 mukaan pitkäaikaisten alkoholihaittojen riskiryhmään kuuluu 13 prosenttia 15-79 -vuotiaasta väestöstä, mutta heidän juomansa alkoholin osuus kokonaiskulutuksesta on 60 %. Välittömien humalahaittojen riskien kannalta haitallisilla juomakerroilla juotiin 60 % kaikesta alkoholista. Kaikkiaan riskijuomiseen, joko runsaaseen viikkokulutukseen tai humalajuomiskertoihin, liittyi 78 % kaikesta juodusta alkoholista.

”Haitattoman alkoholin” osuus suomalaisten kokonaiskulutuksesta on siis noin neljännes. Keskiolutta juodaan sekä kohtuukäyttötilanteissa, että humalakerroilla. Sen sijaan A-oluen juominen liittyy yleisemmin humalakertoihin. Hallituksen esitys on omiaan entisestään pienentämään ”haitattoman alkoholin” osuutta, erityisesti vähittäiskaupan enimmäisalkoholipitoisuuden nostamisen johdosta.